

Truncus Coeliacus'un Teşekkül Etmediği, Arteria Hepatica Communis ve Arteria Mesenterica Superior'un Birlikte Truncus Yaptığı Bir Vaka

Dr. M. EMİRZEOĞLU*, Dr. H. DİNÇ**, Dr. M.K. ARSLAN***, Dr. M.H. ULUUTKU*, Dr. G. YEGİNOĞLU*

* K.T.Ü Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı-TRABZON

** K.T.Ü. Tıp Fakültesi Radyoloji Anabilim Dalı-TRABZON

*** K.T.Ü. Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı-TRABZON

ÖZET

"Mezenterik iskemi" ön tanısıyla "abdominal digital subtraction angiography" yapılan 42 yaşında bir erkek hastada, truncus coeliacus ile ilgili bir varyasyon tespit edildi. Truncus coeliacus'un teşekkül etmediği vaka, a. hepatica communis ve a. mesenterica superior müşterek bir trunkus halinde aorta abdominalisten çıkıyordu. A. linealis ve a. gastrica sinistra ise ayrı ayrı aorta abdominalisten orijin alıyorlardı.

Anahtar kelimeler: Truncus coeliacus, a. mesenterica superior, varyasyon.

SUMMARY

A.CASE IN WHICH COMMON HEPATIC ARTERY AND SUPERIOR MESENTERIC ARTERY FROM A TRUNK TOGETHER AND NO CELIAC TRUNKS IS FORMED

A variation related to celiac trunks was observed in a 42 years old male patient to whom "abdominal digital subtraction angiography" was applied following prediagnosis of mesenteric ischemi. In this case with no celiac trunk formation, common hepatic artery and superior mesenteric artery were coming and of abdominal aorta in the form of a joint trunk. Splenic artery and left gastric artery, however, were seperately originated from abdominal aorta.

Key words: Celiac trunk, superior mesenteric artery, variation

GİRİŞ

Intrauterin hayatta, başlangıçta vitellus kesesini besleyen bir çift arter halinde olan vitellin arterler zamanla birleşir ve barsağın dorsal mezenterinde yer alan arterleri oluştururlar. Bunlar erişkinde truncus coeliacus, a.mesenterica superior ve inferior olarak bilinir. Bu arterler sırasıyla ön barsak (preenteron), orta barsak (mesenteron) ve son barsaktan (metenteron) gelişen organları beslerler (1).

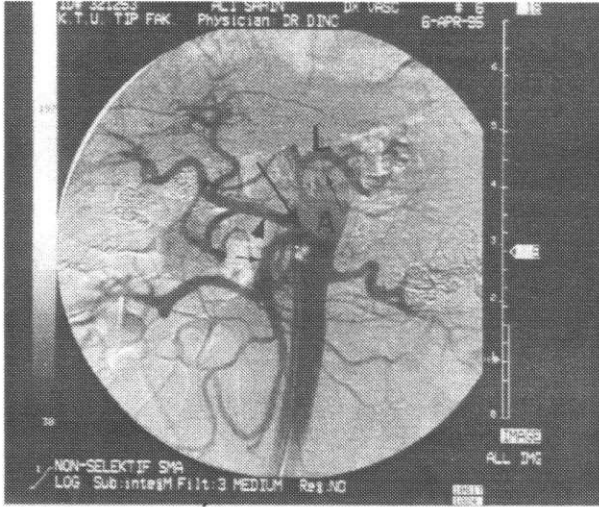
Truncus coeliacus, diafragmadaki hiatus aorticus'un hemen altından, pankreas'ın üst kenarı yükseklğinde, aorta abdominalis'in ön yüzünden çıkar. Horizontal olarak öne doğru ilerler ve takriben 1-1,5 cm (ort. 1,25 cm) sonra 3 büyük dala ayrılır. Bu dallar: a.gastrica sinistra, a.hepatica communis ve a.lienalis'tir (2-4).

Arteria mesenterica superior truncus coeliacus'un 1 cm. kadar altından aorta'nın ön yüzünden çıkar. Corpus pancreatis'in arkasında aşağıya iner. Daha sonra radix mesenterii'ye girerek sağ fossa iliaca'ya kadar uzanan dallarını verir. Pancreas'ın bir kısmını, tüm ince barsakları ve flexura coli sinistra'ya kadar olan kalın barsak bölümünü besler (2-4).

OLGU

KTÜ Tıp Fakültesi Farabi Hastanesi'nde "mezenterik iskemi" ön tanısıyla Radyoloji bölümünde intraarteriyel "digital abdominal subtraction angiography" yapılan 42 yaşındaki bir erkek hastada truncus coeliacus ile ilgili bir varyasyon gözlemlendi. Tespit edilen arteriyel yapı bozuklukları aşağıda sıralanmıştır;

Truncus coeliacus'un teşekkül etmediği gözlemlendi. Arteria gastrica sinistra ve hemen onun alt kıs-

Şekil 1. A.gastrica sinistra ve a. lienalis'in direkt aorta'dan çıkışı.

A.hepatica communis ve a.mesenterica superior'un ortak bir kökten çıkışı.

Büyük ok: Hepatomezenterik trunkus
Küçük ok: A. mesenterica superior
Ok başı: A.hepatica communis
Orta ok: A.gastrica sinistra
L: A.lienalis
A: Aorta abdominalis

mında a.lienalis direkt olarak aorta abdominalis'ten orijin almaktaydı.

Yaklaşık olarak L1-2 seviyesinde a.hepatica communis ile a.mesenterica superior'un müşterek bir trunkus halinde direkt olarak aorta abdominalis'ten orijin aldığı gözlenmiştir (Şekil 1).

TARTIŞMA

T12-L1 seviyesinden, aorta abdominalis'in ön yüzünden çıkan truncus coeliacus'un ortalama uzunluğu 1,25 cm'dir (3). Bazan 4,5 cm'ye kadar uzunluk bildirilmiştir (5). Klasik olarak truncus coeliacus 3 dala ayrılır. Bu dallar, a. gastrica sinistra, a.lienalis ve a.hepatica communis'dir (2,3,4).

Kaynaklarda truncus coeliacus ile ilgili değişik varyasyonlar rapor edilmektedir. Truncus coeliacus'un en sık görülen kollaterali bir veya iki dal halinde verdiği a.phrenica inferior'dur (10).

Truncus coeliacus vakaların %86'sında bu klasik yapıda, %12'sinde iki ana dal halinde, %2'sinde ise hiç bulunmamaktadır (7,8). İki ana dal halinde bulunduğu zaman trunkusun adı hepatogastrik (a.lienalis aorta'dan çıkar), hepatosplenik (a.gastrica sinistra aorta'dan çıkar) ve gastrosplenik (a.hepatica communis a.mesenterica superior'dan çıkabilir) trunkus olur (6-11). Bunlardan hepatogastrik trunkus oldukça seyrek görülen şekildir (13).

Truncus coeliacus'un teşekkül etmediği vakalar-

da her üç ana dal ayrı ayrı aorta'dan çıkabilir (%1). A.gastrica sinistra ve a.lienalis ayrı ayrı aorta'dan, a.hepatica communis ise a.mesenterica superior'dan (%1) hepatomezenterik trunkus şeklinde çıkabilir (8,10). Bu %1'lik kısmın içinde daha nadir olarak truncus coeliacus dalları a.mesenterica superior ile birleşmiş olabilir (8). Michels bu birleşmenin nadir olduğunu ve 1500 vakada 3'ünde a.mesenterica superior'un truncus coeliacus'tan köken aldığını bildirmiştir (6,9,12). Ayrıca a.lienalis ve a.gastrica sinistra'nın a.mesenterica superior'dan köken aldığı vakalarda bildirilmiştir (6,9,12,13).

Bizim vakamızda a.gastrica sinistra ve a.lienalis direkt olarak aorta abdominalis'ten çıkıyordu. A.hepatica communis ise a.mesenterica superior'dan ayrılmıştı (hepatomezenterik trunkus). Bu şekil, Van Damme'nin belirttiği %1'den az rastlanan kısma uyaktadır (8).

Hastamızda mezenterik vasküler iskemisi belirtileri ve şüphesi ile anjiyografi yapılmıştır ve halen Genel Cerrahi kliniği tarafından takibi yapılmaktadır. Gerek anjiyografik tetkiklerin değerlendirilmesinde, gerekse batın cerrahisinde dikkate alınması gereken bir varyasyon olduğu kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

1. T.W. Sadler: Logman's medical embryology. G.Ed. Williams and Wilkins. p: 212 1990
2. Odar İ.V: Anatomi Ders kitabı, Cilt II, Salmanlar Ofset, Ankara, 1984; 448,449
3. Williams P.L, Warwick R.: Gray's Anatomy, 37. Ed., Churchill Livingstone, 1989;768,772.
4. Snell R.S.: Clinical Anatomy, fourth edition, Little, Brown and company, 1992; 227,240.
5. Yüksel M, Sargon M.: A variation of a coeliac trunk. Okajimas Folia Anat. Jpn 69 (4). 1992; 173-5.
6. Kadir S.: Atlas of Normal and Variant Angiographic Anatomy, V.B. Saunders Company. 297-302,304.
7. Van Damme JP, Bonte J. The branches of the celiac trunk. Acta Anat (Basel). 122:110, 1985.
8. Van Damme JP, Bonte J. Vascular anatomy in abdominal surgery. Stuttgart, New York, Thieme Verlag, P. 6, 1990.
9. Abram H.L.; Abram Angiography, Vol. II, 3. ed. Little, Brown and Company, Boston, 1983, 148, 1609, 1624.
10. Jean-Pierre J, Van Damme JP. Behavioral anatomy of the abdominal arteries. Surg. Clin of North Am. 73 (4): 699-725, 1993.
11. Netter FH: Upper digestive trunk. Vol. 3 Part I The CIBA Collection of Medical Illustrations. 1975, 56-7.
12. Netter FH: Lower digestive trunk. Vol. 3 Part II The CIBA Collection of The Medical Illustrations. 1975, 64.
13. Naidich JB, Naidich TP, Sprayregen S, et all. The origin of the left gastric artery, Radyology 126: 623, 1978.